

DOKUMENT		SIDA	
Direktivförslag för utredning om församlingsindelning		1 (5)	
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	
-	2017-11-20	GP-2017-113	

Direktivförslag för en utredning om församlingsindelning i Gävle pastorat

Bakgrund

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Det är den primära enheten inom kyrkan. Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. År 2012 bestämde kyrkomötet att det inte längre ska finnas några flerpastoratsammanslagningar. Det innebär att Gävle kyrkliga samfällighet upphörde den sista december 2013. Istället blev de fyra församlingarna, Bomhus församling, Heliga Trefaldighets församling, Maria församling och Staffans församling, som ingick i samfälligheten, Gävle pastorat den första januari 2014. Syftet med organisationsförändringar är att få de bästa möjliga organisatoriska förutsättningarna för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift, det vill säga att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

När pastoratet bildades infördes arbetslag som bygger på nuvarande församlingar, men arbetslagens ansvarsområden sammanfaller inte alltid med församlingsindelningen. Att detta kan medföra vissa problem var något som biskop Ragnar Persenius påpekade i sitt visitationstal i Gävles Heliga Trefaldighets kyrka den 2 april 2017. Biskopen menade att strävan efter att få likvärdiga arbetsområden är god, men att det finns en problematik i detta både för församlingsråden och för arbetsorganisationen. Biskopen sade: ”Nu är vi nog i en situation där församlingsindelningen måste tas upp.”

Församlingsindelningen har även uppmärksammats i en motion till pastorats fullmäktige, GP-2016-72. Motionären ville att kyrkofullmäktige skulle ta beslut om att bilda en ny församling inom pastoratet bestående av områdena Strömsbro, Stigslund och Norrlandet. Fullmäktige avslög motionen. Motivet var att Strömsbro aldrig har varit en självständig församling och någon tradition talar inte heller för en sådan församlingsbildning. Däremot ansåg kyrkorådet att det kan finnas anledning att se över alla församlingars gränser inom pastoratet, så att de stämmer överens med dagens utmaningar och förutsättningar. I svaret på motionen skrev kyrkorådet: ”På sikt behöver kyrkorådet ta ett helhetsgrepp och göra en större utredning. Det är inte möjligt att under ett valår ändra församlingsgränser. En översyn kan först bli aktuellt under nästa mandatperiod.”

DOKUMENT			SIDA
Direktivförslag för utredning om församlingsindelning			2 (5)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
-	2017-11-20	GP-2017-113	

Församlingars antal och indelningar har historiskt sett aldrig varit statiska, varken i Gävle eller i andra delar av landet. När till exempel samhällen växer eller när en bygd blir en utflyttningsort uppstår nya behov och förutsättningar. Svenska kyrkan har en historia och en nutid. Som alltid måste saker förändras. Indelningar följer det övriga samhällets utveckling. Helig Trefaldighets församling tillhörde till exempel från början Valbo församling, men bröts loss på 1400-talet, troligen när Gävle fick stadsprivilegier. Staffans församling bröts ut ur Heliga Trefaldighets församling 1916. År 1978 blev Tomas och Maria nya församlingar. Bomhus församling har i sin tur varit en del av Staffans församling, men blev en egen församling 1995. Tomas församling är numera återigen en del av Heliga Trefaldighets församling sedan 2010.

Formella förutsättningar

Det är kyrkofullmäktige som beslutar om församlingsindelning. Eftersom det är pastoratet som har det övergripande ansvaret för den grundläggande uppgiften ansågs vid beslut om strukturreformen att det är pastoratet som bäst kan bedöma vilken församlingsindelning som är lämplig.

Det är ett mer renodlat pastoralt perspektiv som ska vara avgörande för församlingsindelningen inom ett pastorat. Syftet är att skapa de bästa möjligheterna till gudstjänstfirande utifrån de önskemål och förutsättningar som finns, samtidigt som de övriga församlingskriterierna kan uppfyllas. Församlingar har på så sätt fått en delvis annan ställning när de samverkar i ett pastorat och detta har betydelse för indelningen. Innan ett beslut fattas ska dock församlingsråden i pastoratets församlingar ha fått tillfälle att yttra sig. Beslutet ska, efter att domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig, fastställas av stiftsstyrelsen. Stiftsstyrelsen ska fastställa sådana beslut, efter det att domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig, om församlingarna uppfyller församlingskriterierna för församlingar som ingår i pastorat. Dessa församlingskriterier framgår av 37 kap. 3 §, Kyrkoordningen, där det sägs att det i en församling som ingår i ett pastorat ska firas gudstjänster i enlighet med vad som framgår av församlingsinstruktionen, att det i en sådan församling ska finnas minst ett kyrkorum, invigt i Svenska kyrkans ordning, samt att det i församlingen ska finnas personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen.

Förutsättningar för det fortsatta arbetet

I strukturutredningen "Närhet och samverkan 2011:2" konstaterar författarna att när samhället förändras behöver Svenska kyrkan se till att organisationen inte lägger hinder i vägen för en anpassning till nya förhållanden och nya krav. Hur den lokala

DOKUMENT			SIDA
Direktivförslag för utredning om församlingsindelning			3 (5)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
-	2017-11-20	GP-2017-113	

organisationen bör gestaltas är beroende av de särskilda förutsättningarna, både de historiska och de nutida. Förutsättningarna för att vara kyrka har förändrats, men många traditioner lever kvar som människor identifierar kyrkan med.

När vi nu väljer att se över församlingsindelningar är det också viktigt att ha en öppenhet i församlingsbegreppet. Företrädare för det territoriella församlingsbegreppet behöver erkänna behovet av att gemenskapsgrupper finns inom den territoriella församlingen. På samma sätt behöver företrädare för den gemenskapsorienterade församlingen inse att det finns en territoriell församling, och hur man arbetar för att möta den med öppenhet. Människor har olika vägar att möta den andliga längtan och kyrkan. I ”Närhet och samverkan” framhölls dubbelheten, församlingen får inte reduceras till en indelningsenhet. Men att gudstjänsten är nödvändig för församlingen betyder inte att man kan bortse från andra aspekter. Om Svenska kyrkan ska kunna fylla sin uppgift som en folkkyrka, måste församlingen vara väl integrerad i det samhälle där den verkar, slogs fast i utredningen.

Förutsättningar att ta hänsyn till i arbetet med församlingsindelningen inom Gävle pastorat:

- Det finns många aspekter att ta hänsyn till när vi ser över församlingarnas indelningar. Vi vet att antalet medlemmar i Svenska kyrkan successivt kommer att minska. Det kommer att påverka möjligheten att vara kyrka. I sitt tal den 2 april 2017 talade biskop Ragnar Persenius om att vi befinner oss i en tid med förändrat förhållande till kristen tro och kyrkans liv. Detta är en förutsättning för utredningen.
- Samtidigt måste vi ta hänsyn till de bilder människor har av kyrkan. Vissa kyrkobyggnader har starka traditioner och det är där människor vill ha sina kyrkliga handlingar, som att döpa sina barn, gifta sig eller begrava sina nära och kära. Detta måste kyrkan ta hänsyn till. Att kyrkan är öppen för stillhet och att det finns möjlighet till att tända ljus är också en tradition som är stark. Att människor söker sig till kyrkan vid en kris är också något som är viktigt att ta med sig. Runt varje kyrka i pastoratet finns olika typer av gudstjänsttraditioner och engagemang, detta måste också få påverka en utredning. Det vill säga församlingsbegreppet är brett och vi måste som ovan nämnts ta hänsyn till det, allt från exempelvis det territoriella församlingsbegreppet till det gudstjänstfirande församlingsbegreppet.

DOKUMENT			SIDA
Direktivförslag för utredning om församlingsindelning			4 (5)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
-	2017-11-20	GP-2017-113	

- Var människor bor och vilka rörelsemönster människor har är också en viktig aspekt när vi ser på indelningar.
- Våra indelningar ska också vara enkla för människor att förstå – för alla, våra medlemmar och för våra samarbetspartners. Skattemyndigheten folkbokför inte längre efter församlingstillhörighet. Den församlingstillhörighet som används är den som fanns 1999 innan relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten. Tidigare stod det på skattebeskedet vilken församling man tillhörde, det gör det inte längre. Detta kommer påverka medvetenheten om vilken församling man tillhör, kanske inte på landsbygden, men i större tätorter.
- Under nästa mandatperiod ska Svenska kyrkan i Gävle arbeta med att ta fram en församlingsinstruktion. I sitt tal den 2 april 2017 talade biskopen om att församlingsinstruktionen ska beskriva församlingens grundläggande uppgift på ett övergripande och strategiskt sätt så att den blir ett styrinstrument för verksamhetsplanering. Den ska utformas och förankras i församlingarna och vägas samman i pastoratet till en gemensam instruktion. Arbetet med församlingsinstruktion och församlingsindelningen kommer att ske delvis parallellt och påverka varandra.
- I utredningen om församlingsindelning kommer vi att titta på olika möjliga församlingsindelningar, utifrån ovan nämnda aspekter. En utgångspunkt är att arbeta med att det ska bli så små förändringar som möjligt. En annan är att indela enligt principen en församling runt varje kyrkobyggnad. En tredje förutsättning är att utgå från att Gävle pastorat blir en enda församling. En fjärde är att göra en förutsättningslös prövning av lämpligaste församlingsindelning utifrån vissa kriterier som exempelvis relevant geografi för medlemmar. Det centrala för en utredning om församlingsindelningar är att ha fokus på församlingar, församlingsråd och församlingsbor.

Förutsättningar för utredningens organisation och tidplan

Efter kyrkorådets beslut om en utredning ansvarar kyrkoherden för utredningsuppdraget med förslagsvis följande organisation:

- En styrgrupp bestående av kyrkorådets ordförande, kyrkorådets vice ordförande, en ytterligare förtroendevald från kyrkorådet, kyrkoherden och förste vikarierande kyrkoherde följer utredningsuppdraget och fattar relevanta

DOKUMENT			SIDA
Direktivförslag för utredning om församlingsindelning			5 (5)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
-	2017-11-20	GP-2017-113	

beslut om dess inriktning, samt tillser att kyrkorådet informeras fortlöpande inför kommande beslut. Till styrgruppen adjungeras ansvarig utredare.

- En referensgrupp tillsätts av styrgruppen, bestående av fyra ledamöter ur församlingsråden (en från respektive församlingsråd enligt nuvarande församlingsindelning), samt lämplig representation från ideella medarbetare/församlingsbor.
- Kyrkoherden ansvarar tillsammans med styrgruppen för att arbeta fram en rimlig tidplan för utredningsarbetet. Tidplanen läggs fram för kyrkorådet så snart som möjligt, för fastställande och beslut.
- Kyrkoherden ansvarar för att utifrån fastställd tidplan tillse att goda inkluderande arbetsformer används i utredningen och att kommunikation om dess fortskridande sker kontinuerligt, såväl internt i personalorganisationen som externt.
- Kyrkoherden ansvarar för att pastoratets barn- och ungaråd involveras i utredningsarbetet.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår Kyrkorådet besluta

att utifrån det som angetts ovan ge kyrkoherden i uppdrag att utreda hur församlingsindelningen ska utformas inom Gävle pastorat för att få de bästa möjliga organisatoriska förutsättningarna för att församlingarna eller församlingen ska kunna fullgöra sina/sin grundläggande uppgift/er, det vill säga att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.